

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
XVI наукової конференції
з міжнародною участю

3 лютого 2017 року

Харків 2017

УДК 81 (082)
ББК 81я43
К 22

Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
(протокол № 14 від 22 грудня 2016 р.)

Організаційний комітет конференції:

В.Г. Пасинок, доктор педагогічних наук, професор (голова)
Н.А. Оніщенко, кандидат філологічних наук, доцент (заступник голови)
І.С. Шевченко, доктор філологічних наук, професор
В.О. Самохіна, доктор філологічних наук, професор
В.П. Кривенко, кандидат філологічних наук, доцент
О.В. Ребрій, доктор філологічних наук, доцент
С.К. Криворучко, доктор філологічних наук, доцент
О.О. Чорновол-Ткаченко, кандидат філологічних наук, доцент
С.А. Віротченко, кандидат філологічних наук, доцент
П.Т. Гусєва, кандидат філологічних наук, доцент
С.Г. Машенко, доцент
В.С. Барило, А.С. Медведенко, А.В. Каленик (секретарі)

Адреса оргкомітету:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
факультет іноземних мов, тел. (057) 707-53-43

Каразінські читання: Людина. Мова. Комунікація. : Тези доповідей
К 22 XVI наукової конференції з міжнародною участю. – Х. : ХНУ імені
В.Н. Каразіна, 2017. – 164 с.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам іноземної
філології, методики викладання іноземних мов, перекладу, міжкультурної
комунікації, літературознавства.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів
філологічних спеціальностей.

УДК 81 (082)
ББК 81я43

ISBN 978-966-285-375-9

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2017
© І.М. Дончик, макет обкладинки, 2017

М.С. Глазунов [3] обрав соціальну мережу *Facebook*, платформу *Wiki* й комп'ютерну програму *Quizmaker*.

Формування лінгвосоціокультурної компетентності потребує осучаснених засобів. Я розробила мультимедійний наочний посібник «Las Navidades en España» [1], який згодом модифікувала в однойменний мультимедійний сінквейн-колаж [2] як засіб унаочнення презентованих викладачем іспанської мови тематично дотичних лексичних одиниць.

Таким чином, поряд із використанням готових електронних засобів навчання викладачі іноземних мов самостійно розробляють мультимедійні посібники й навчальні комп'ютерні програми як засоби формування іншомовної комунікативної компетентності; оновлюють їх у процесі використання сучасних технологій навчання іноземних мов і культур; залучають мультимедійні засоби унаочнення мовного, мовленнєвого й лінгвокраїнознавчого матеріалу.

Література

1. Бігич О.Б. Мультимедійний наочний посібник “Las Navidades en España”: два користувачі – два формати / О.Б. Бігич // Іноземні мови. – 2015. – № 4. – С. 48–51.
2. Бігич О.Б. Мультимедійний сінквейн-колаж “Las Navidades en España” як сучасний засіб унаочнення країнознавчої лексики / О.Б. Бігич // Інноваційні технології у контексті іншомовної підготовки фахівця : матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Полтава, 7 квітня 2016 р.). – Полтава : ПолтНТУ, 2016. – С. 127–130.
3. Глазунов М.С. Формування англомовної компетентності в писемному мовленні майбутніх учителів з використанням веб-технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / М.С. Глазунов. – К., 2016. – 22 с.
4. Електронні засоби навчання іноземних мов студентів: досвід розробки й апробації : кол. монографія / [О.Б. Бігич та ін. ; заг. і наук. ред. О.Б. Бігич]. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2012. – 160 с.
5. Ярошенко О.В. Формування англомовної професійно орієнтованої компетентності в діалогічному мовленні майбутніх викладачів на основі кейс-методу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / О.В. Ярошенко. – К., 2015. – 21 с.

ПЕРЕКЛАД ЛЕКСИЧНИХ КАЛАМБУРІВ НА МАТЕРІАЛІ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗОК Л. КЕРРОЛЛА

Богуславська Л.А. (Харків)

Перекладацький аналіз каламбурів-нонсенсів, як і аналіз слів-нонсенсів, базується на понятті комунікативної успішності перекладу, яка пов'язується з аналогічністю концептуальних структур, активованих оригіналом і перекладом. Дослідження зосереджується на перекладацькому аналізі

лексичних каламбурів. Матеріалом дослідження слугують п'ять англо-українських перекладів казки Л. Керролла *"Alice's Adventures in Wonderland"*. У нашій роботі ми здійснюємо аналіз каламбурів, закорінених на порушенні лексичних норм на основі полісемії (різні значення одного слова / словосполучення), омонімії (тотожне написання / звучання різних слів) й паронимазії (схоже звучання різних слів / словосполучень) і каламбурів, заснованих на порушенні фразеологічних мовних норм (різне значення слова у контексті фразеологізму і поза цим контекстом).

Лексичні каламбури на основі полісемії активують у свідомості інтерпретатора два вихідних ментальних простори, які, переважно, репрезентують пряме і переносне значення багатозначного слова або два його переносних значення. Для створення гумористичного ефекту ці значення мають бути інконгруентними. В інтеграційному ментальному просторі інконгруентність виступає тригером інференційних когнітивних процесів, продуктом яких є усвідомлення комізму описуваної ситуації. *Лексичні каламбури на основі омонімії* активують у свідомості інтерпретатора два вихідних ментальних простори, які репрезентують не пов'язані між собою значення різних слів, що мають тотожне звучання. Усвідомлення роз'єднаності і далекості значень омонімічних слів в інтеграційному просторі, як правило, створює ефект інконгруентності і додає каламбуру особливої гостроти і комічності словесного непорозуміння. *Лексичні каламбури на основі паронимазії* активують у свідомості інтерпретатора два вихідних ментальних простори, які репрезентують не пов'язані між собою значення різних слів або інших фрагментів мовлення, які мають не тотожне, але схоже звучання. Ефект інконгруентності тут створюється скоріше не через несумісність смислів, а через неочікуваність поєднання цих смислів в одному контексті. *Фразеологічні каламбури* активують у свідомості інтерпретатора два вихідних ментальних простори, один з яких репрезентує фразеологічне значення, яке неможливо розкласти на значення структурних компонентів, а другий – значення окремо взятого компонента фразеологізму. Як правило, ці значення семантично не пов'язані між собою. Ефект інконгруентності створюється порушенням мовних норм і неочікуваністю поєднання смислів, які утворюються в результаті порушення мовних норм в одному контексті.

Комунікативно успішний переклад каламбурів Л. Керролла має активувати два ментальних простори: фантазійний і реальний. У відібраних каламбурах два ментальних простори активуються двома різними вербальними одиницями. Гумористичний ефект є результатом усвідомлення інконгруентності елементів цих ментальних просторів, тобто невідповідності елементів фантазійного простору нормам (онтологічним, етологічним, лінгвоетологічним). Відтак одиниці, обрані для перекладу,

мають активувати інконгруентні смисли, які, зіштовхуючись в інтеграційному просторі, запускають інференційні процеси, продуктом яких є усвідомлення комізму описуваної ситуації. Парономазійні каламбури відтворюють гумористичний ефект оригіналу за допомогою аналогічного стилістичного прийому, а отже саме такі переклади є комунікативно успішними.

ФОЛЬКЛОРНИЙ КОНТЕКСТ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ БУВАЛЬЩИНАХ

Бучіна К.В. (Харків)

Німецькомовна фольклорна бувальщина як жанр неказкового прозаїчного фольклору про зустріч людини з надприродним завжди конкретна, через те, що пов'язана простором і часом, в якому відбулась подія, тому вона має для слухачів більшу достовірність і ніколи не сприймається як „казка”, навіть якщо в неї і не повірять.

Для дослідження фольклорної картини світу, яка об'єктивується в німецькомовних фольклорних бувальщинах, необхідно виокремити ключові фрагменти фольклорного контексту, які відтворюють надприродні ситуації, що становлять центральний елемент цього типу текстів.

Надприродними елементами в німецькомовних фольклорних бувальщинах вважаються різноманітні духи (істоти помешкань, домашні духи, духи природи: лісу, води, неба й пекла): (*In der Gegend von Hohenkrähen kamen zwei wandernde Handwerksbursche zu einer Kegelbahn, auf welcher der Spukgeist Poppele, der ihnen unbekannt war, allein Kegel schob. (Poppele beschenkt Arme)* люди «з надприродними здібностями» (відьми, чаклуни): (*Am Tage der Gochsheimer Kirchweihe rief einmal eine dortige Frau, die allgemein für eine Hexe galt, ein kleines Mädchen zu sich und schenkte ihm ein Stück schönen, weißen Kuchens. (Hexenkuchen)*), різні видів мерців (*Zu Waldangelloch ließen einmal die Männer, welche bei einem Verstorbenen wachten, ihn in der Kammer dunkel liegen während sie in der Nebenstube Karten spielten. Da rief in der Kammer eine Stimme dreimal: «Einem Todten gehört ein Licht!» (Einem Todten gehört das Licht).*

З точки зору змісту спектр тематик, який охоплюють німецькомовні фольклорні бувальщини (серед яких вирізняють меморати, хроніки-нотатки та фабулати), досить широкий, в них нерідко пропонується пояснення причин виникнення певних назв місцевостей (*Ehe Boxberg diesen Namen führte, ward es einmal so lange belagert, bis es keine Lebensmittel mehr hatte. Da ließ ein kluger Schneider sich in eine Bockshaut nähen und schritt dann, auf allen Vieren, auf der Stadtmauer hin und her. (Boxberg's Name)*), особливостей ландшафту (*Auf dem großen Söller des Heidelberger Schlosses ist in einer Steinplatte eine ziemlich tiefe Fußstapfe. Sie wurde von einem*

ЗМІСТ

Андрущенко А.О. ЗАСТОСУВАННЯ СТРУКТУРНИХ МОДЕЛЕЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	3
Байбакова І.М., Гасько О.Л. NETIQUETTE AS A KEY TO SUCCESSFUL ELECTRONIC DISCOURSE AND COMMUNICATION	4
Байбекова Л.О. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	5
Балацька Л.П., Морська Н.О., Олексів Г.Д. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	7
Бандурко З.В. ЕВФОНІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОЕЗІЇ НАПРЯМКУ «НОВА ДІЛОВИТІСТЬ»	8
Безугла Л.Р. РИТОРИЧНІ ВИСЛОВЛЕННЯ У НІМЕЦЬКОМУ ТА УКРАЇНСЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ	10
Безугла Т.А. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛО- І НІМЕЦЬКОМОВНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ	11
Бігич О.Б. СУЧАСНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	13
Богуславська Л.А. ПЕРЕКЛАД ЛЕКСИЧНИХ КАЛАМБУРІВ НА МАТЕРІАЛІ ЛІТЕРАТУРНИХ КАЗОК Л. КЕРРОЛЛА	14
Бучіна К.В. ФОЛЬКЛОРНИЙ КОНТЕКСТ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ БУВАЛЬЩИНАХ	16